

Emil Hilje

Odjel za povijest umjetnosti
Sveučilište u Zadru
Obala kralja Petra Krešimira IV. 2
HR - 23000 Zadar

Prethodno priopćenje / Preliminary communication
Primljen / Received: 2. 7. 2020.
Prihvaćen / Accepted: 27. 9. 2020.
UDK / UDC: 72.034:725](497.581.2Šibenik)
DOI: 10.15291/ars.3186

Uz nekoliko arhivskih podataka o gradnji šibenske lože

On Archival Data Concerning the Construction of the Loggia in Šibenik

SAŽETAK

Nekoliko arhivskih podataka u vezi s gradnjom šibenske Velike lože tek dijelom može proširiti postojeće spoznaje o uvjetima i načinu na koje se ta gradnja odvijala, ali su važni kao pouzdana kronološka uporišta, a još više kao svjedočanstvo o učešću i ulozi domaćih majstora u tom procesu. Prvi konkretan podatak o radovima na loži je ugovor od 29. rujna 1536. godine, kojim su zastupnici gradnje lože naručili od Ivana Ručića dovoženje drvene građe s područja Rijeke. Nedugo zatim, 8. prosinca iste godine, obvezao se klesar Bartul Radojković s Brača isporučiti zastupnicima gradnje lože sto četrdeset stopa vijenca za ložu, prema modelu koji su mu dali. Dva dokumenta od 19. siječnja 1537. godine bilježe da je novac od nekih presuda usmjeren prema gradnji lože i isplaćen klesaru Frani Dismaniću, jednom od najvažnijih ličnosti u okviru kamenarskih krugova u Šibeniku u to doba. O ozbiljnom zastoju u gradnji svjedoči dokument od 30. siječnja 1539. godine, kada je klesar Bartul Radojković tražio od zastupnika gradnje lože da na Braču preuzme pripremljeno kamenje te isplati ostatak ugovorene plaće, na što mu je odgovoreno da gradnja nema novca. Iako skromne, navedene arhivske vijesti nedvojbeno otkrivaju ključnu ulogu domaćih majstora i radionica u procesu gradnje šibenske lože. Pritom su važne i poveznice između dvaju paralelnih poduhvata. Naime, Frane Dismanić poslije je postao protomajstorom gradnje utvrde Sv. Nikole, a skulpture za njezin portal klesao je kipar Dujam Rudičić iz Splita, kojem je atribuiran i dio skulptorskog ukrasa lože. Također su brački klesari iz obitelji Radojković isporučivali obrađeni kamen za gradnju utvrde Sv. Nikole, pa je očito da su na objema reprezentativnim gradnjama bili angažirani isti majstori, vjerojatno i u sličnim ulogama.

Ključne riječi: Šibenik, Dalmacija, profano graditeljstvo, renesansa, Frane Dismanić

ABSTRACT

Certain archival data related to the construction of the Grand Loggia in Šibenik can only partially expand our existing knowledge on the circumstances and the manner in which this construction took place, but they are nevertheless important as reliable chronological strongholds and even more as evidence of the participation and role of local masters in this process. The first proper information about the works on the loggia is the contract of September 29, 1536, by which the construction representatives commissioned Ivan Ručić to transport timber from the Rijeka area. Shortly afterwards, on December 8 of the same year, stonemason Bartul Radojković from Brač undertook to deliver to the construction representatives one hundred and forty feet of cornices for the loggia, according to the model they had given him. Two documents from January 19, 1537 attest that the money from some verdicts was channelled to construct the loggia and paid out to stonemason Frane Dismanić, one of the most important personalities in the stonemason circles of Šibenik at the time. A document from January 30, 1539, when stonemason Bartul Radojković demanded from the construction representatives to take over the processed stone on the island of Brač and pay the rest of the contracted sum, testifies to a serious delay in construction, as he was informed that the budget was spent. Although meagre, these archival data undoubtedly reveal the key role of the local artisans and workshops in the process of building the Šibenik loggia. The links between two parallel ventures are important as well. Namely, Frane Dismanić later became the protomaster of the construction of St Nicholas' fortress, while the sculptures for its portal were carved by sculptor Dujam Rudičić from Split, also attributed with some of the sculptural decoration at the loggia. Stonemasons from Brač, from the Radojković family, also delivered processed stone for the construction of St Nicholas' fortress, so it is obvious that the same masters were engaged in both representative constructions, probably on similar tasks.

Keywords: Šibenik, Dalmatia, secular architecture, Renaissance, Frane Dismanić

1.
Šibenik, Velika loža,
rekonstrukcija, Fototeka Hrvatskog
restauratorskog zavoda, Područni
ured u Šibeniku (foto: N. Vasić)

The Grand Loggia of Šibenik,
reconstruction, Photo Collection of
the Croatian Restoration Institute,
Regional Office in Šibenik

Dugo ostavljeno po strani, stručno proučavanje šibenske gradske lože (Velike lože), jednog od najupečatljivijih spomenika renesansnog profanog graditeljstva u Dalmaciji,¹ potaknuto je u novije vrijeme člankom Danka Zelića,² koji je sabrao sve relevantne podatke u vezi s nastanakom, funkcijom i procesom gradnje nove šibenske lože, jasno istaknuvši cilj da to posluži „kao svojevrsan uvod, ali i poticaj daljnjim proučavanjima.”³

Nedugo nakon toga šibenskoj je loži primjerenu pozornost posvetila Krasanka Majer Jurišić u svojem pregledu reprezentativne javne arhitekture u Dalmaciji,⁴ a zatim i Jasenka Gudelj, radom u kojem se osvrnula na širi kontekst kulturološkog okvira u kojem je loža nastajala.⁵

Međutim, spoznaje o kronologiji, procesu i okolnostima gradnje mahom su temeljene na natpisima te pretpostavkama o mogućim akterima. Doista je neobično da tako zamašna gradnja u centru Šibenika nije popraćena većim brojem arhivskih podataka, no stvarna je istina da su oni, barem što se tiče šibenske arhivske građe,⁶ iznimno rijetki.

Nema sumnje da su tri ozbiljne gradnje koje su se u Šibeniku odvijale tijekom druge četvrtine 16. stoljeća (dovršenje katedrale, gradnja utvrde Sv. Nikole i gradnja gradske lože) morale biti međusobno povezane na određenim razinama, no svaka od njih bila je drukčija vrsta poduhvata. Gradnja katedrale temeljila se na angažmanu same komune, ovisnom o sredstvima i mogućnostima šibenskih građana i Crkve. Gradnja utvrde na ulazu u šibensku luku bila je vojni strateški projekt, iznimno važan u vojnim i političkim planovima centralne države – Mletačke Republike,⁷ a gradnja lože imala je prije svega reprezentativnu funkciju, ulaganje kojim se građanima ugro-

ženog i dijelom opustošenog grada htjelo na neki način dati do znanja da grad i dalje funkcionira. U tom kontekstu su i uvjeti pod kojima su se te tri gradnje odvijale bitno različiti. Ipak, moglo bi se pretpostaviti da su u gradu vrlo razvijene kamenarske tradicije i djelatnosti te uhodanih veza s izvorštima građevnog materijala, prije svega bračkim kamenolomima,⁸ u realizaciji svih tih triju donekle paralelnih poduhvata, barem djelomično bili angažirani isti majstori i radionice.⁹

Međutim, do sada poznati podatci o bilo kakvom sudjelovanju šibenskih majstora i radionica na dvama državnim projektima iznimno su skromni i u osnovi se svode na podatak da je šibenski klesar Frane Dismanić bio protomajstor gradnje uvrde Sv. Nikole, a da je od splitskog kipara Dujma Rudičića naručen skulptorski ukras portala te utvrde.¹⁰ Ipak, u izvornoj arhivskoj građi moguće je pronaći podatke koji posredno ili neposredno svjedoče o učešću domaćih majstora u procesu realizacije tih važnih gradnji. Ostavivši za sada po strani one koji se odnose na radove na utvrđi Sv. Nikole,¹¹ posvetit ćemo pozornost do sada nepoznatim arhivskim vijestima koje su povezane s gradnjom gradske lože, a koje barem djelomično mogu proširiti spoznaje o okolnostima i načinu realizacije tog zamašnog projekta.

Prvi konkretan podatak o nekim radovima na loži je ugovor od 29. rujna 1536. godine, kojim su sudci velike kurije Dominik Simeonić i Frane Ferro, te nadstojnici (*superstites*) gradnje lože Frane Ljubić i Jeronim de Saracenis zadužili Ivana Ručića

2.
Šibenik, Velika loža, stanje prije
rušenja (izvor: Č. M. Iveković,
*Građevinski i umetnički spomenici
Dalmacije*, Beograd, 1928.)

The Grand Loggia of Šibenik,
situation before the demolition

da naruči drvenu građu na području Rijeke¹² i doveze je u Šibenik. Naručeno je sto i četrdeset greda, od čega sto i dvadeset *biscanterios*¹³ i dvadeset za *cathene*,¹⁴ prema dužini koja je Ručiću dana na konopcu te širini koja mu je predložena modelom. Ručić je za svoj angažman trebao dobiti osamnaest dukata, a unaprijed mu je isplaćeno četrdeset dukata za kupnju građe.¹⁵ Čini se da je u pitanju bila cjelokupna gredna konstrukcija razdjelnice između prizemlja i prvoga kata, koja se sastojala od velikih greda koje su ugrađivane u zidove i malih greda koje su činile rešetku na koju se s donje strane postavljao strop, a s gornje pod.

Nedugo zatim, 8. prosinca iste godine, obvezao se klesar Bartul Radojković s Brača, u ime svojeg oca Nikole i brata Jakova, isporučiti zastupnicima gradnje lože sto četrdeset stopa vijenca za ložu, prema modelu koji mu je dan i još jednom takvom, identičnom, pohranjenom u uredu kancelarije, za cijenu od dvanaest solada po stopi. Bartulu je unaprijed isplaćeno šezdeset libara.¹⁶ Naružba vijenca, u kombinaciji s podatkom o naručivanju grednog sustava, upućuje na zaključak da je do konca 1536. godine prizemlje lože s arkadama uglavnom bilo dovršeno.

O tome da su se radovi na loži intenzivno odvijali koncem 1536. godine svjedoče i dva dokumenta od 19. siječnja 1537. godine. U prvom od njih je Jeronim de Saracenis, kao nadstojnik gradnje lože, potvrdio da je Antun Ždralić sa Žirja podmirio sumu od trideset libara na koju je bio osuđen, a koja je bila usmjerena prema Saracenisu kao zastupniku gradnje, te ju je isplatio klesaru Frani Dismaniću.¹⁷ Drugim dokumentom je klesar Frane Dismanić prihvatio dug Nikole Gojanovića, također

3.
Šibenik, Velika loža,
rekonstrukcija (foto: E. Hilje)

The Grand Loggia of Šibenik,
reconstruction

4.
Šibenik, Velika loža,
rekonstrukcija, detalj
(foto: E. Hilje)

The Grand Loggia of Šibenik,
detail of the reconstruction

osuđenog da plati trideset libara u korist gradnje lože, te je utvrđeno da mu Jeronim de Saracenis, kao nadstojnik gradnje lože, duguje još dvije libre, koje se obvezuje isplatiti za podmirenje ukupnog troška njegova rada.¹⁸ Dakle, Frane Dismanić za svoj rad na loži plaćen je ukupno šezdeset i dvije libre (oko deset dukata), što bi otprilike odgovaralo plaći za mjesec dana rada.¹⁹

Očito je iz navedenih dokumenata da je gradnja lože, koja je zacijelo bila planirana i projektirana za vrijeme mandata kneza Alvisea Veniera (1532. – 1534.),²⁰ intenzivirana pri kraju mandata njegova nasljednika Andree Grittija (1534. – 1537.),²¹ te da je barem dijelom financirana iz prihoda komune.²² Međutim, po svemu sudeći, taj je polet znatno opao za vrijeme mandata kneza Gianfrancesca Sagreda (1537. – 1539.).²³ Naime, dana 30. siječnja 1539. godine tražio je klesar Bartul Radojković od nadstojnika gradnje lože Jeronima de Saracenisa da, u skladu s ugovorom od kojeg su prošli mjeseci i godine, pošalje brod u uvalu Vesela na Braču²⁴ i preuzme pripremljeno kamenje te isplati ostatak ugovorene plaće. U suprotnom, rizik krađe ili oštećenja majstor prebacuje na naručitelja. Međutim, Jeronim de Saracenis je jednostavno odgovorio da gradnja nema novca.²⁵ Sve to jasno svjedoči o ozbiljnom zastoju u gradnji lože.

I doista, čini se da je intenzitet radova na gradnji utvrde Sv. Nikole između 1540. i 1545. godine²⁶ gradnju lože potisnuo u drugi plan. No, po svemu sudeći, povratkom Alvisea Veniera, u njegovu drugom mandatu od 1545. do 1547. godine, došlo je do nastavka rada na loži, pa i njezina konačnog dovršenja.²⁷ Međutim, o radovima u toj drugoj intenzivnoj fazi, barem za sada, ne raspolažemo arhivskim podatcima.

Premda su izneseni arhivski podatci sasvim skromni, ipak otkrivaju neke važne činjenice. U prvom redu to je potvrđeno sudjelovanje Frane Dismanića u procesu

5.
Šibenik, Lapidarij Muzeja,
originalni ulomak skulptorske
dekoracije s Velike lože
(foto: E. Hilje)

Šibenik, Lapidarium of the
Museum, original fragment of the
sculptural decoration from the
Grand Loggia

6.
Šibenik, Lapidarij Muzeja,
originalni ulomak skulptorske
dekoracije s Velike lože
(foto: E. Hilje)

Šibenik, Lapidarium of the
Museum, original fragment of the
sculptural decoration from the
Grand Loggia

gradnje. Premda je, slično kao i u slučaju gradnje utvrde Sv. Nikole, projekt lože vjerojatno naručen od nekog istaknutijeg mletačkog arhitekta,²⁸ potvrđeno sudjelovanje bračkih klesara i majstora Frane Dismanića u procesu gradnje, otkriva da su ključnu ulogu u realizaciji ipak odigrali domaći majstori. Naime, Frane Dismanić, izdanak uhodane porodične klesarske radionice,²⁹ nekadašnji učenik protomajstora katedrale Bartula iz Mestre,³⁰ s kojim je zacijelo radio na katedrali, a poslije i protomajstor utvrde Sv. Nikole,³¹ bez dvojbe je bio najvažnija ličnost u okviru kamenarskih krugova u Šibeniku u drugoj četvrtini 16. stoljeća, više ili manje povezan sa svim drugim šibenskim klesarima, ali i obiteljskim klesarskim grupama s Brača. Na određeni je način upravo on ta osoba koja povezuje tri važna graditeljska poduhvata.³² Ipak, s obzirom na to da su na svakom od tih triju projekata ograničena sredstva i nepogodne prilike procese gradnje činili rascjepkima, ponekad i sa znatnijim pauzama, teško ih je zamisliti kao trajno organizirana gradilišta.³³ No zacijelo su, osim Frane Dismanića, i neki drugi majstori bili više ili manje uključeni u sve tri velike šibenske gradnje.

Što se tiče bračkih klesara Radojkovića, njihova povremena prisutnost i angažman u Šibeniku trajali su još od konca 15. stoljeća. Naime, Nikola Radojković se 1498. godine obvezao izraditi kamenicu za ulje i tri jednostavna kvadratna prozora,³⁴ zatim je 1507. godine za cijenu jedne kamenice kupio od nadstojnika gradnje šibenske katedrale kamenolom i dva zidom ograda vrt na lokalitetu Vesela na Braču,³⁵ 1508. godine obvezao se isporučiti kamen za popločavanje glavnog šibenskog trga,³⁶ a 1510. i 1515. godine kamen za grobnice.³⁷ Njegovi sinovi Bartul i Jakov obvezali su se 30. lipnja 1539. godine izraditi tri prozora za crkvu Sv. Marije Nove, poput onih koje su već bili izra-

dili.³⁸ Također, izgleda da je Bartul trebao isporučivati i kamen za gradnju utvrde Sv. Nikole. Naime, 16. srpnja 1548. godine imenovao je šibenski klesar podrijetlom iz Klisa Matej Ožrinić³⁹ svojim zastupnicima bračke klesare Jurja i Šimuna Baržolića,⁴⁰ da preuzmu od klesara Bartula Radojkovića s Brača pedeset i šest libara, koje mu je platio za kamen za gradnju utvrde Sv. Nikole na ulazu u šibensku luku.⁴¹

Također, kada je riječ o domaćim majstorima koje je moguće dovesti u vezu s radovima na šibenskoj loži, ne bi trebalo zaobići splitskog kipara Dujma Rudičića (Rutčića). Naime, uvjerljiva pretpostavka Larisa Borića da bi upravo Rudčić mogao biti autor prikaza lavova na pilastrima šibenske lože,⁴² čini i njega bitnom poveznicom između dviju važnih državnih gradnji. U tom kontekstu vrijedi spomenuti da se Dujam Rutčić, znatno prije navedenog dokumenta povezanog s narudžbom za portal utvrde Sv. Nikole,⁴³ u Šibeniku spominje u dvama dokumentima s početka 1540. godine.⁴⁴ U prvom od njih imenuje svojim zastupnikom klesara Nikolu Ludovikova (Suratovića) u svrhu povrata nekih stvari, između ostalog i slike Bogorodice,⁴⁵ a u drugom ugovara vjenčanje s Lucijom, kćeri pokojnog Lovre Jurjevića.⁴⁶ Pritom zacijelo nije bez važnosti to da se u drugom od tih dokumenata kao svjedok pojavio Frane Dismanić.⁴⁷

Na koncu, koliko god oskudni bili dokumenti koji potvrđuju sudjelovanje domaćih majstora u gradnji šibenske lože, na temelju njih je moguće postaviti neka pouzdanija uporišta promišljanjima o karakteru gradnje i uvjetima u kojima se ona odvijala, ali i o živosti šibenske graditeljske i kamenoklesarske djelatnosti u drugoj četvrtini 16. stoljeća.

PRILOZI

1.

1536. 29. IX. – U Šibeniku. Zastupnici gradnje zadužuju Ivana Ručića da naruči drvenu građu na području Rijeke i doveze je u Šibenik.

Die 29 septembris 1536, indictione nona.

(na margini:) *Pactum inter superstites fabrice logie et ser Ioannem Rucich.*

Actum Sibenici officio cancellarie comunis, presentibus Ioanne Cagnassouich officiale et Ioanne Piquina (?) habitatoribus Sibenici testibus. Ibique dominus Dominicus Simeonich et dominus Franciscus Ferro iudices curie maioris, ac ser Franciscus Lubich et ser Hieronimus de Saracenis superstites fabrice logie, de licentia et asensu clarissimi regiminis, ex vna et ser Ioannes Rucich ex altera sponte deuenerunt ad infrascripta, videlicet quod idem Rucich obligauit se fieri facere in agro Fluminis pro fabrica logie comunis huius ciuitatis trabes centum quadraginta, videlicet biscanterios 120, et trabes pro cathenis 20, longitudinis et latitudinis pro eidem Ruich data (facit - prekriženo) fuit longitudo spagi, et latitudinis iuxta morellos ei datos, et eiusdem sortis dimissos in cancellaria, qui ser Ioannes debeat solicitare et conduci facere in hanc ciuitatem biscanterios suprascriptos. Et pro mercede sua tam solicitandi quam conducendi ipsos 120 biscanterios habeat et habere debeat ducatos decemocto in ratione L 6 s 4 paruorum pro ducato. Qui etiam ser Ioannes Rucich promisit solicitare pro viginti cathene conducendis ad locum cargatoris et teneatur dicta lignamina dicto pretio quo constabunt ibi ad locum Fluminis, non subiacendo casibus fortuitis portando fidem a dominis regentibus terre Fluminis tam de casu fortuito si accidere contigerit, quam de pretio et costo ipsorum lignaminum. Qui Rucich confessus fuit se habuisse ducatos quadraginta ad rationem ut supra pro partem et ad bonum computum lignaminum predictum. Promittentes partes premissae et cetera, sub obligatione et cetera, in forma est.

(DAZd, ŠNA, Kut 33, 34, 35, Julije iz Pule, Sv. 35, fol. 42')

2.

1536. 8. XII. – U Šibeniku. Klesar Bartul Radojković s Brača obvezuje se zastupnicima gradnje lože, u ime svojeg oca Nikole i brata Jakova, isporučiti sto četrdeset stopa vijenca za ložu, prema zadanom modelu, za cijenu od dvanaest solada po stopi.

Die octaua mensis decembris 1536, indictione nona.

(na margini:) *(Con)uentio inter procuratores fabrice logie et Bartholum Radoicouich.*

Actum Sibenici inter apothecas in apotheca ser Simonis Difnici sub turri ser Nicolai Difnici, presentibus ser Petro Tauillich, ser Dominico Simeonich, ser Simone Difnico nobilibus Sibenicensis et ser Petro Alberto nobile Traguriensis testibus et cetera. Ibique ser Franciscus Lubich et ser Hieronimus de Saracenis uti procuratores super fabrica logie comunis, cum presentia et consensu clarissimi domini comitis et capitanei, ac domini Damiani Tobollouich iudice curie maioris ibidem presentium et consentientium ex vna et Bartholomeus filius magistri Nicolai Radoicouich de Brachia nomine dicti patris sui ac magistri Iacobi fratris sui a quibus asseruit habere mandatum ad infrascripta pagenda ex altera deuenerunt iner se ad infrascriptam conuentionem, videlicet quod suprascriptus magister Bartholus nomine quo supra promisit et se obligauit facere cornices pro dicta logia usque ad sumam pedum centum quadraginta aut quot fuerit opus altitudinis pedis vnus et vltra, secundum formam modelli eidem Bartholo dati et alterius eiusdem sortis positi officio cancellarie, et altitudinis pedis vnus et trium quartorum pedis, cum hoc quod quolibet petia dicte cornicis sit et esse debeat in longitudine quinque pedum, et ab inde ultra, pro quibus cornicibus prefati procuratores cum licentia ut supra promiserunt dare eidem magistro soldos duodecim paruorum pro quoque pede, et dictus magister sit obligatus eas poni facere in barcha conducendas tamen huc expensis ipsius fabrice. Qui Bartholus quo supra nomine habuit ad bonum computum pro ipsis cornicibus libras sexaginta paruorum, quas promisit fieri hinc ad Carnispriuuium proxime futurum. Obligati et cetera. In forma est.

(DAZd, ŠNA, Kut 33, 34, 35, Julije iz Pule, Sv. 35, fol. 46)

3.

1537. 19. I. – U Šibeniku. Antun Ždralić, stanovnik Žirja, plaća kaznu od trideset libara, koje Jeronim de Saracenis, operarij gradnje gradske lože, isplaćuje klesaru Frani Dismaniću.

Die dicto 19 mensis ianuarii 1537.

(na margini:) *Quietacio Antonii Xdralich a ser Hyeronimo Saraçeno.*

Actum Sibenici in apotheca aromataria magistri Girardi Lanzono, presentibus dicto ser Girardo, ser Luca Tolimereo et ser Cristoforo Cosirich ciuibus nobilibus Sibenici testibus. Ibique ser Hyeronimus Saraceno ciuis Sibenici tamquam operarius fabrice logie magne comunis Sibenici sponte fecit finem et quietacionem de libris triginta paruorum Antonio Xdralich aliter Soldin de Sibenico habitatori ad insulam Azurion ibidem presenti, in quibus libris triginta paruorum idem Antonius in publico arengo condemnatus fuit et assignatus dicto ser Hyeronimo operario ut supra, quas libras triginta paruorum idem ser Hyeronimus exbursare dixit magistro Francisco Dismanich lapicide, prout ibidem constitutus magister Franciscus affirmauit ac ipsum ser Hyeronimum quietauit. Qui quidem ser Hyeronimus quo supra operarius promist dicto Antonio Xdralich ibidem presenti presentem quietationem et ex conuerso idem magister Franciscus dictarum triginta librarum receptionem proprio habere firma, rata et grata et non contrafacere uel contrauenire quouis quesito colore vel ingenio, sub ipotheca et obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum.

(DAZd, ŠNA, Kut. 29/II, Tranquillo Guerini, Sv. 32/IIB, fol. 127')

4.

1537. 19. I. – U Šibeniku. Klesar Frane Dismanić prihvaća dug Nikole Gojanovića od trideset libara kao isplatu ostatka svoje plaće za rad na gradskoj loži.

Die dicto.

(na margini:) *Consignacio magistri Francisci Dismanich a ser Hyeronimo Saraceno. Publicatum.*

Actum Sibenici in aromataria magistri Girardi Lanzono, presentibus dicto ser Girardo, ser Luca Tolimereo et ser Cristoforo Cosirich ciuibus nobilibus Sibenici testibus. Ibique ser Hyeronimus Saraceno ciuis Sibenici tamquam operarius fabrice logie magne in platea comunis Sibenici sponte assignauit magistro Francisco Dismanich ibidem presenti pro mercede fabricationis sue super dicta logia facto Nicolaum Goynouich condemnatum in publico arrenge pro libris triginta paruorum, in quibus dictus operarius tenetur dicto magistro Francisco pro resto et saldo predictae sue mercedis et solummodo super hos idem operarius remansit debitor dicti magistri Francisci de libris duabus paruorum ad satisfactionem totius mercedis sue, prout idem magister Franciscus affirmauit et acceptauit dictum Nicolaum debitorem assignatum dicto operario pro dictis libris triginta paruorum per ipsum exigendis virtute dicte condemnationis late per magnificum regimen Sibenici contra dictum Nicolaum in fabricam dicte logie prout dictus ser Hyeronimus asseruit, ac promisit pro bono et vero debitore manutenere, ac vias suas dedit et atribuit prefato magistro Francisco ad astringendum ipsum Nicolaum ad persolutionem dictarum librarum triginta paruorum, vltra quas libras triginta paruorum etiam idem ser Hyeronimus ipsi magistro Francisco dare promisit dictas libras duas pro resto et saldo dicte sue mercedis. In reliquis vero vsque in presentem diem idem magister Franciscus generalem quietationem fecit prefato ser Hyeronimo, de vlterius non petendo pro mercede laborerii facti super dicta logia, ac omnia et singula suprascripta dicte partes promiserunt proprio habere firma, rata et grata et non contrafacere uel contrauenire, sub ipotheca et obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum.

(DAZd, ŠNA, Kut. 29/II, Tranquillo Guerini, Sv. 32/IIb, fol. 127').

5.

1539. 30. I. – U Šibeniku. Klesar Bartul Radojković s Brača, u ime svojeg brata Jakova, traži od zastupnika gradnje šibenske lože da preuzmu na Braču izrađeni kamen za vijence i isplate preostali novac u skladu s ugovorom.

Die dicto.

(na margini:) *D. R. protestatio Bartholi Radoychouich ser Hyeronimo Saraceno.*

Actum Sibenici ad marinam iuxta turrim carcerum, presentibus ser Francisco Saraceno et ser Hyeronimo Iuetich ac pluribus aliis ad hec habitis et requisitis testibus. Ibique ego Donatus Tranquillus notarius infrascriptus requisitus ad instantiam Bartholi fratris magistri Iacobi Radoychouich de Brachia intimaui infrascriptum protestationis scripturam ser Hyeronimo Saraceno ciui Sibenicensi ibidem presenti et audienti, cuius scripture tenor erat et est datis videlicet:

Io Bartholo fradelo del maistro Iacomo Radoycouich dela Braza rechedo a vui miser Hyeronimo de Saracenis come operario de la fabrica dela loza grande de Sibenico che cusi come haueti conuenuto in seme cum li vostri collega cum prefato maistro Iacomo che ne douesse seruir per le cornixe de dita fabrica tante piere bianche, et per parte li aueti dato alquanti denari, le qual piere za fa tanti mexi et anni que sono aparichate et piu dele volte se sta rechesti che douessati mandar el nauilio a far leuar dite piere et darne el resto deli denari nostri secondo la conuentio nostra par qui vui cum li vostro collega non ne incurati, pero io Bartholo predito per nome del prefato mio fradelo ve

rechedo quod douessati mandar el nauilio a far leuar dite piero in loco chiamato Vesella ala isola dela Braza et darne li nostri denari. Altramente faciendo viso protesta de ogni danno et interesse et che se intenda che vui habiati perso li denari dati per la chapara de dite piere le qual se serano robate ouer vaste se intenda a vostro risicho et interesse super quibus et cetera.

Qui ser Hyeronimo respondit mi non ho denari dela fabricha, vardo che le piere non se perda alter (?) et cetera.

(DAZd, ŠNA, Kut. 29/III. Tranquillo Guerini, Sv. 32/IIIbb, fol. 26')

BILJEŠKE

¹ Na određeni je način svaka od četiriju reprezentativnih dalmatinskih gradskih loža (trogirska, šibenska, zadarska i hvarska) unikatni spomenik, a zajednički čine dojmljivu grupu reprezentativnog javnog graditeljstva. Podrobnije o tim ložama vidi u: KRASANKA MAJER JURIŠIĆ, *Arhitektura vlasti i suda: Vijećnice, lože i kneževe palače u Dalmaciji od 15. do 18. stoljeća*, Zagreb, 2017., 126–129, 140–143, 150–153, 170–173.

² DANKO ZELIĆ, O Gradskoj loži u Šibeniku, *Ars Adriatica*, 4, Zadar, 2014.

³ DANKO ZELIĆ (bilj. 2), 301.

⁴ KRASANKA MAJER JURIŠIĆ (bilj. 1), 140–143.

⁵ JASENKA GUDELJ, La loggia di Sebenico e la costruzione dell'identità locale tra Venezia e l'antico, u: *Mitteilungen des Kunsthistorischen Institutes in Florenz*, LX, 1, Firenze, 2018.

⁶ Budući da je gradnja lože bila državni poduhvat Mletačke Republike, za očekivati je da bi venecijanski arhivski fondovi mogli kriti još važnih podataka.

⁷ Zacijelo nije pretjerivanje kada šibenski knez Gaicomo Boldù tu gradnju karakterizira kao *importantissima fabrica de San Nicolo* (Državni arhiv u Zadru – dalje DAZd, Općinski arhiv Šibenika – dalje OAS, Kut. 85, Sv. 3.1.18, fol. 113').

⁸ O prisutnosti bračkih klesara iz porodice Grubišić (Petričić) u Šibeniku u 15. stoljeću vidi u: EMIL HILJE, Djelatnost bračkih klesara Grgura i Marka Grubišića Petričića u Šibeniku, u: *Scripta in honorem Igor Fisković: Zbornik povodom sedamdesetog rođendana*, Zageb - Motovun, 2015. O djelatnosti klesara iz porodice Radojković u 16. stoljeću bit će više riječi u nastavku ovog rada.

⁹ JASENKA GUDELJ (bilj. 5), 128–129.

¹⁰ ALESSANDRO DUDAN, *La Dalmazia nell'arte italiana*, Vol. II, Milano, 1922., 325, bilj. 123, 354; KRSTO STOŠIĆ, *Sela šibenskog kotara*, Šibenik, 1941., 15; CVITO FISKOVIĆ, Umjetnički obrt XV.-XVI. stoljeća u Splitu, u: *Zbornik u proslavu petstogodišnjice rođenja Marka Marulića 1450-1950*, Zagreb, 1950., 144; JOSIP ČUZELA, Pomorska utvrda sv. Nikole na ulazu u kanal sv. Ante kod Šibenika, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 33,

Split, 1992., 66; JOSIP ČUZELA, *Šibenski fortifikacijski sustav*, Šibenik, 2005., 84; LARIS BORIĆ, Dujam Rudičić, Sanmichelijevi i Girolamo Cataneo u procesu prihvaćanja klasičnog jezika arhitekture od Zadra do Dubrovnika tijekom druge četvrtine 16. stoljeća, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 39, Zagreb, 2015., 51, bilj. 34.

¹¹ Arhivski podatci u vezi s procesom gradnje utvrde Sv. Nikole nešto su brojniji od onih povezanih s gradnjom lože, pa njihovu analizu ostavljamo za neku drugu prigodu.

¹² U dokumentu je upotrijebljen skraćeni naziv *ager Fluminis* (*terra Fluminis*). No, s obzirom na status mjesta i nadležnost rektora, nema sumnje da je to upravo *Terra Fluminis Sancti Viti*, kako je navedeno u jednom šibenskom dokumentu iz 1548. godine (DAZd, OAS, Kut. 85, Sv. 3.1.20, fol. 143).

¹³ Pojam nema odgovarajući hrvatski prijevod. Tumačenje značenja pojma *biscantiere* u značenju *travetti grossolani* vidi u: *Palazzo Magnani in Bologna* (a cura di Sergio Bettini), Milano, 2009., 163; Za tipologiju *trave grossa* vidi u: TEA SUŠANJ PROTIĆ, *Tabulae pictae* u palači Petris-Moise u Cresu, *Ars Adriatica*, 8, Zadar, 2018., 84.

¹⁴ U ovom slučaju termin se vjerojatno odnosi na sponu.

¹⁵ Vidi prilog br. 1.

¹⁶ Vidi prilog br. 2.

¹⁷ Vidi prilog br. 3.

¹⁸ Vidi prilog br. 4.

¹⁹ Pritom imamo na umu plaću protomajstora. Za usporedbu, Juraj Dalmatinac je kao protomajstor gradnje katedrale dobivao godišnju plaću od sto i petnaest dukata, koja je poslije povećana na sto i dvadeset. Toliko je kao protomajstor dobivao i Nikola Firentinac. Ostali su majstori uglavnom dobivali dvostruko manje: Lorenzo Pincino šezdeset i dva dukata (poslije šezdeset), Antonio Busato pedeset i šest, a Ivan Pribislavljić i njegov pomoćnik Luka Kušalović zajedno šezdeset (DAGOBERT FREY - VOJESLAV MOLÉ, Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini, u: *Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes*

der k. k. Zentral-Kommission für Denkmalpflege, VII/I-IV, Wien, 1913., 131, 137, 140, 161.; METOD HRG - JOSIP KOLANOVIĆ, Nova građa o Jurju Dalmatincu, *Arhivski vjesnik*, XVII-XVIII, Zagreb, 1975., 18).

²⁰ O bitnoj ulozi Alvisea Veniera na početku gradnje nedvojbeno svjedoče natpisi na loži (DANKO ZELIĆ /bilj. 2/, 303–304, 307).

²¹ Kronologiju šibenskih kneževa donosimo prema: ANTONIO FEDERICO GALVANI, Conti o Rettori di Sebenico detti poi Conti e Capitani, *Il Nuovo Cronista di Sebenico*, V-VI, Trieste, 1897-98., 84–85.

²² O tome da je takva praksa postojala i poslije svjedoče odredbe i proglasi kneza Francisca Coppa iz 1543. godine (JOSIP BARBARIĆ - JOZO IVANOVIĆ - JOSIP KOLANOVIĆ, Odredbe i proglasi knezova srednjovjekovnih dalmatinskih gradova (Ordines et proclamationes comitum Jadrae, Spalati et Sibenici), *Fontes*, 3, Zagreb, 1997., 80, 83).

²³ Prilično je izvjesno da to nije bilo posljedica nekakve nevoljnosti kneza ili centralne vlasti, nego intenziviranja ratnih sukoba s Turcima do kojeg je došlo nakon pada Klisa 12. ožujka 1537. godine, naprije opsadom Krfa, a zatim i Ratom Svete lige. Stoga su sva raspoloživa sredstva usmjerena prema fortifikacijama, u Šibeniku prije svega prema gradnji utvrde Sv. Nikole.

²⁴ To je današnji lokalitet Veselje.

²⁵ Vidi prilog br. 5.

²⁶ O intenziviranju radova na utvrdi u vrijeme kneza Giacomina Boldù (1539. – 1541.) svjedoče izvješća arhitekta Giangirolama Sanmichelija od 3. rujna 1540. godine i samog kneza od 7. svibnja 1542. godine (SIMEON LJUBIĆ, Commissiones et relationes Venetae, Tomus II, Annorum 1525-1553, *Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium*, VIII, Zagreb, 1877., 150–152, 155–159) te ugovor s kiparom Dujmom Rudičićem od 22. listopada 1540. godine (CVITO FISKOVIĆ /bilj. 10/, 144; LARIS BORIĆ /bilj. 10/, 51, bilj. 34). O angažmanu kneževa Francesca Dieda (1541. – 1543.) i Francesca Coppa (1543. – 1545.) na gradnji utvrde Sv. Nikole svjedoči nekoliko do sada neobjavljenih dokumenata iz šibenske arhivske građe.

²⁷ DANKO ZELIĆ (bilj. 2), 306; Svakako je 26. studenoga 1548. godine nova loža bila u funkciji: ... *Clarissimus dominus comes et capitaneus antescriptus sedens in logia noua inferiori cum eius honorabile curia* ... (DAZd, OAS, Kut. 7, Sv. 1.1.27.1.15, fol. 17).

²⁸ Ideja Jasenke Gudelj da bi autor projekta eventualno mogao biti Jakov Bartulov iz Mestre, protomajstor gradnje šibenske katedrale (JASENKA GUDELJ, Lo stato del Mar: l'architettura. Il Cinquecento in Istria e in Dalmazia: u: *Storia dell'architettura nel Veneto: il Cinquecento* (a cura di Donata Battilotti et al.), Venezia, 2016., 264; JASENKA GUDELJ /bilj. 5/, 144), ne čini se vjerojatnom, osobito u kontekstu karaktera njegova angažmana na dovršenju šibenske katedrale. Također ideja da je građena po projektu jednog od Sammichieli (ALESSANDRO DUDAN /bilj. 10/, 355; JOŠKO BELAMARIĆ, *Studije iz starije umjetnosti na Jadranu*, sv. II, Split, 2012., 382), koliko god se činila logičnom s obzirom na dokumentirani projekt za tvrđavu Sv. Nikole, ostaje tek na razini pretpostavke, tim više što oblikovni elementi šibenske lože znatno odudaraju od karakterističnih oblika Sammichielijevih gradnji. U načelu, izgled lukova trijema najbliži je onima u klaustru samostana Sv. Frane u Zadru, koji su izrađeni prema projektu Girolama Catanea iz 1536. godine (LARIS BORIĆ /bilj. 10/, 48).

²⁹ Franin otac Ivan Dismanić, izvanbračni sin zidara Dismana Banjvarića, u šibenskoj se arhivskoj građi pojavljuje u pedesetak dokumenata. Prvi se put spominje 1. ožujka 1468. godine, kada je stupio na šestogodišnji nauk kod zidara Pavla Jurjeva Pribkovića (DAZd, Šibenski notarski arhiv – dalje ŠNA, Kut. 18/I, Christofor q. Andree, F i, fol. 26; 30). Dana 1. veljače 1475. godine sklopio je poslovnu zajednicu na rok od osam godina s drugim bivšim učenikom Pavla Pribkovića, Radojem Radojevićem (DAZd, ŠNA, Kut. 21/I, Grgur pok. Lovrinca de Dominicis, Sv. f, fol. 18). Zajedno s klesarima Matijašem Kasafčićem i Radom Pavlovim radio je 1494. godine na kući Ivana Parisota (DAZd, ŠNA, Kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/IIa, fol. 172'-173), a 1506. godine i na Parisotovoj utvrdi u selu Ogorilica (DAZd, ŠNA, Kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/Vc, fol. 33'). Još 1517. godine isporučio je, zajedno sa svojim sinom Andrijom, sto osamdeset modija vapna Pavlu Ursiniju, sinu Jurja Dalmatinca (DAZd, ŠNA, Kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/VII, fol. 111; DAGOBERT FREY - VOJESLAV MOLÉ /bilj. 19/, 167). Franin djed Disman Nikolin Banjvarić spominje se u četrdesetak dokumenata, od 27. svibnja 1431. godine, kada je stupio na nauk kod klesara Antuna Vlatkovog (DAZd, ŠNA, Kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, Sv. 3/II, fol. 58), do 20. listopada 1480. godine, kada se posljednji put spominje kao svjedok (DAZd, ŠNA, Christofor q. Andree, Kut. 18/IV, F IVi, fol. 78). Bio je angažiran na brojnim poslovima: u samostanu Sv. Križa na Krapnju (EMIL HILJE, Šibenski graditelj i klesar Ivan Hreljić u svjetlu arhivske građe, *Ars Adriatica*, 3, Zadar, 2013., 155, bilj. 77), gradnji gradskih zidina (DAGOBERT FREY - VOJESLAV MOLÉ /bilj. 19/, 148), u samostanu Sv. Spasa (EMIL HILJE, n. dj., 138) i u samostanu Sv. Frane (METOD HRG - JOSIP KOLANOVIĆ /bilj. 19/, 12). Franin brat Andrija u arhivskoj se građi spominje razmjerno rijetko, u desetak dokumenata od 1513. do 1544. godine. Uz već spomenutu isporuku vapna, zanimljiv je i dokument o isporuci kamena protomajstoru Bartulu iz Mestre 21. svibnja 1517. godine (DAZd, ŠNA, Kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/VII, fol. 90-90'; DAGOBERT FREY - VOJESLAV MOLÉ /bilj. 19/, 166–167, nr. 172).

³⁰ CVITO FISKOVIĆ, *Naši graditelji i kipari XV. i XV. stoljeća u Dubrovniku*, Zagreb, 1947., 34, 144; CVITO FISKOVIĆ, Dokumenti o radu naših graditelja i klesara XV-XVI stoljeća u Dubrovniku, *Izdanje Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju u Splitu*, 3, Split, 1947.a, 10.

³¹ Vidi bilj. br. 10.

³² Do sada poznati arhivski podatci o njegovoj djelatnosti razmjerno su skromni, a uz to i rasuti po raznim stručnim radovima, pa je jedini koliko-toliko integralni tekst o majstoru onaj u Hrvatskom biografskom leksikonu (IVAN MATEJČIĆ, Dismanić Frano, u: *Hrvatski biografski leksikon*, 3, Č-Đ, Zagreb, 1993., 397). Međutim, njegovo se ime u izvornoj arhivskoj građi pojavljuje u više od dvjesto dokumenata najrazličitijeg karaktera. Stoga bi za cjelovitiji prikaz njegova života i djelatnosti trebalo daleko više prostora, pa to ostavljamo za neku drugu prigodu. Za sada tek vrijedi istaknuti da je upravo on onaj „Frane iz Šibenika”, koji je sa sinom Ivanom dugo radio na gradnji katedrale u Mola di Bari, a za koje je Cvito Fisković ustvrdio da ih je „teško identificirati” (CVITO FISKOVIĆ, *Naše umjetničke veze s južnom Italijom, Mogućnosti*, VIII/12, Split, 1961., 1230).

- ³³ JASENKA GUDELJ (bilj. 5), 128–129; Ipak, same majstore ne bi trebalo doživljavati kao pripadnike neke od *cantiera* velikih komunalnih gradnji, nego jednostavno kao istaknute klesare koji su, uz razne druge poslove, bili povremeno angažirani na nekoj od tih gradnji, ili, kao u slučaju Frane Dismanića, na svim trima.
- ³⁴ 11-13. II. 1498.: ... *ser Ioannes Mirosich Karini ciuis Sibenici ex una et magister Nicolaus de Brachia Radogchouich lapicida ex alia parte ad hanc conuentionem pro laborerio infrascripto deuenerunt, videlicet quia dictus magister Nicolaus ... promisit ... facere primo vnam pillam ... et tres fenestras siue balconos quadros simplices de dicta petra alba ...* (DAZd, ŠNA, Kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/IIIb, fol. 41').
- ³⁵ 27. VII. 1507.: ... *procurator fabrice ecclesie Sancti Iacobi in Sibenico ... et operarii antedictae fabrice ... uendiderunt ... magistro Nicolao Radogchouich lapicide de Brachia ... vnam muraeam constructam lapidibus in macerie cum ortulis duobus ipsius fabrice cum certis vitibus et ficubis in eis existentibus et positis in dicta insula Brachia in loco dicto Vessella, salua semper et reseruata petraria ipsius fabrice siue loco pro incisione lapidum quo est ibidem prope, in qua petraria siue loco nullo vnque tempore prefatus magister Nicolaus aut eius heredes possint aut valeant incidere aut eualere aliquam quantitatem lapidum sine expressa, licentia et concessione antedictorum procuratorem et operario ... Et hoc pro precio et nomine precii vnus pille de petra alba capacitatis siue tenutis modiorum XLIIor ...* (DAZd, ŠNA, Kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/VIIIc, fol. 80'-81').
- ³⁶ 18. XI. 1508.: ... *Ibique magister Nicolaus Radoycouich de insula Brachie lapicida promisit seque obligauit dicto ser Ioanni Lucianouich et ser Georgio Procopouich deputatis ad sternationem plathee Sibenici ... effodere, incidere et laborare ac conducere huc Sibenici usque festum Sancti Georgii proxime futuris lapides albos pro suma pedum quingentorum comunalium de petra bona et sufficienti ... pro listis siue canalibus fiendis inter quadros dicte platee ... et hoc pretio soldorum quatuor paruorum singulum pedem comunem ...* (DAZd, ŠNA, Kut. 28/IV, 28/V, Lovrinac Butrasić, Sv. 28/IV, fol. 79).
- ³⁷ 2. XII. 1510.: ... *ser Bernardinus de Niculinis quondam domini Iacobi ciuis Sibenici nomine suo et ser Gregorii de Niculinis fratris sui absentis ... ex vna parte et magister Nicolaus Radochouich lapicida de insula Brachia suo nomine ex altera parte, pro fiendis lapidibus infrascriptis pro duabus sepulturis ad hanc voluntarie conuentionem deuenerunt ... primo lapides quatuor pro duabus sepulturis fiendis in ecclesia Sancti Iacobi in eorum capella Sancte Marie et duas planchas pro cohopto singulam in duobus peciis bene laboratas ... ad instar magnitudinem et similitudinem lapidum sepulture illorum de Diuinichis ibidem existentium, quas idem magister Nicolaus dicebat vidisse ... promisit librarum sexdecim statim ipsis lapidibus consignatis ...* (DAZd, ŠNA, Kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/VIa, fol. 64-64'); 28. VII - 1. VIII. 1515.: ... *dominus Georgius quondam ser Simonis archipresbiter Sibenicensis, ser Paulus quondam magistri Georgii Vrsini et magister Nicolaus Mainich lapicida et magister Petrus aurifex ex una et magister Nicolaus Radohnich de la Braza ad tale pactum ... deuenerunt, videlicet quia dictus magister Nicolaus Radohnich dela Braza lapicida debeat conficere quatuor sepulturas ... videlicet quatuor pianchas lapidis albi longas pedibus quinque cum dimidio largas duobus pedibus cum dimidio grosicie dimidio pedis ... et hoc pro precio ... librarum decem pro quaque sepultura ...* (DAZd, ŠNA, Kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, Sv. a /1514-17/, fol. 46).
- ³⁸ 30. VI. 1539.: ... *Ibique ser Ioannes Collonich ... tanquam superior et ser Marcus Niger tanquam operarius scole Sancte Marie Vallis Viridis nomine scole predictae ex vna agentes, et magister Bartholomeus Radoicouich ciuis lapicida insule Brachie nomine proprio et magistri Iacobi fratris sui absentis, pro quo promisit de rato et cetera, in suis propriis bonis ex altera parte, ita inter se conuenerunt et compactauerunt, videlicet quia prefatus magister Bartholomeus nominibus quibus supra ex nunc promittit et solemniter se obligauit facere et preparare fenestras tres lapidis albi latitudinis et altitudinis quibus sunt alie fenestre per patrem dicti Bartholomei et ipsos fratres factas in ecclesia scole predictae, et preparare lapides cursi et angulares pro ponendo in opera (ad - prekriženo) illa quantitate prout per elapsum soliti sunt preparare ...* (DAZd, ŠNA, Kut. 36/I, Kornelij Bonini, Sv. g, fol. 46).
- ³⁹ O djelatnosti klesara Mateja Ozrinića (Ozorovića) Klišanina u Šibeniku postoje brojni arhivski podatci, koji, između ostalog, otkrivaju učestale veze s Franom Dismanićem.
- ⁴⁰ Brački klesar Šimun Baržolić (Bražolić) spominje se u šibenskoj arhivskoj građi u petnaestak dokumenata između 1443. i 1558. godine.
- ⁴¹ 6. VII. 1548.: ... *Ibique magister Matheus Ozrinich lapicida habitator Sibenici ... ordinauit suos procuratores ... magistros Georgium et Simonem Barxolich de Brachia presentes ... spetialiter et expresse ad exigendum et sibi dari fatiendum a magistro Bartholi Radoyciuch tayapetra de Brachia libras quinquaginta sex paruorum habitis a predicto Matheo pro lapidibus pro fabrica fortilicii Sancti Nicolai in faucibus portus Sibenici ...* (DAZd, ŠNA, Kut. 30/V, Frane i Donat Tranquillo, Sv. 30/Vc /1548-51/, fol. 66').
- ⁴² JASENKA GUDELJ (bilj. 5), 145, bilj. 104.
- ⁴³ Vidi bilj. br. 10.
- ⁴⁴ Premda u to vrijeme, po svemu sudeći, nije bilo ozbiljnijih radova na loži, ovi dokumenti otkrivaju Dujmove veze sa Šibenikom, neovisno o angažmanu na utvrdi Sv. Nikole.
- ⁴⁵ 15. I. 1540.: ... *Ibique magister Doymus Ruticich de Spaleto tayapetra habitator Corzule ... ordinauit suum ... procuratorem ... magistrum Nicolaum quondam magistri Lodouici Seratouich de Corzula ibidem presentem et accipientem, ad recuperandum certas res ipsius instituentis perditas siue sibi furto, acceptus et de exactis finem et quietationem faciendum et comparandum, coram quocumque iudice, iudico officio et magistratu Corzule et vbique locorum ... habeant rellatio ad publicum suprascripti mandati in forma publicati: ... Schudi 25 doro. Vno quadro de Nostra Dona. Pelle de volpe numero 25.* (DAZd, ŠNA, Kut. 29/III, Tranquillo Guerini, Sv. 32/IIIa, fol. 116).
- ⁴⁶ 26. I. 1540. ... *Ibique Lucia filia quondam ser Laurencii Iuryeuich et magister Doymus Ruticich de Spalato habitator Corzule tayapetra in Dei nomine et Gloriose Virginis Marie inter se contraxerunt matrimonium ...* (DAZd, ŠNA, Kut. 29/III, Tranquillo Guerini, Sv. 32/IIIa, fol. 125').
- ⁴⁷ U konkretnom je dokumentu navedeno tek to da su svjedoci isti kao i u prethodnom dokumentu (sklopljenom istog dana, kojim je Lucija predala svoja nasljedna prava svojem bratu Stjepanu), a u njemu je pak kao svjedok naveden Frane Dismanić: ... *presentibus ... magistro Francisco Dismanich ...* (DAZd, ŠNA, Kut. 29/III, Tranquillo Guerini, Sv. 32/IIIa, fol. 125').